

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Institutt for energiteknikk
firmapost@ife.no

Deres ref

Vår ref
22/8392

Dato
23.12.2022

Statsbudsjettet 2023: Oppdragsbrev til Institutt for energiteknikk

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	1
2. Overordnede forventninger	2
3. Overordnede utfordringer og prioriteringer på det nukleære området.....	2
4. Mål	2
5. Prioriterte tiltak og bestillinger i 2023	3
6. Budsjettvedtak og fullmakter for 2023	5
7. Styringsdialog og rapportering	6
Vedlegg 1: Styringskalenderen for 2023.....	7

1. INNLEDNING

Vi viser til Innst. 8 S (2022–2023) og Prop. 1 S (2022–2023) for Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) og meddeler med dette Stortingets budsjettvedtak av 19. desember 2022. Dette oppdragsbrevet fastsetter mål og prioriterte tiltak for statens bevilgning til de nukleære anleggene ved Institutt for energiteknikk (IFE) for 2023.

Departementet tar forbehold om at IFE innenfor gjeldende budsjetttrammer kan bli pålagt enkelte oppgaver i tillegg til dem som er beskrevet i dette brevet. I slike tilfeller blir det sendt tillegg til oppdragsbrevet.

2. OVERORDNEDE FORVENTNINGER

Nærings- og fiskeridepartementets overordnede mål er størst mulig samlet verdiskaping i norsk økonomi innenfor bærekraftige rammer. Dette innebærer økt verdiskaping med mindre samlet miljøbelastning, i tråd med FNs bærekraftsmål og innenfor økosystemets tålegrenser. Regjeringen har høye ambisjoner og vil føre en aktiv næringspolitikk der private bedrifter og det offentlige spiller på lag for å akselerere det grønne skiftet. I næringspolitikken vil vi bidra til grønn omstilling i næringslivet for å nå målet om å redusere klimagassutslippene med 55 prosent innen 2030. Vi vil øke investeringene på fastlandet, skape flere lønnsomme og innovative jobber over hele landet og øke eksporten utenom olje og gass med minst 50 prosent innen 2030.

3. OVERORDNEDE UTFORDRINGER OG PRIORITERINGER PÅ DET NUKLEÆRE OMRÅDET

Det er betydelig skadepotensial ved uhell ved eller anslag mot IFEs atomanlegg. IFE er som konsesjonshaver ansvarlig for sikker drift og sikring av atomanleggene på Kjeller, i Halden og i Himdalen, i tråd med gjeldende regelverk, konsesjonskrav og pålegg fra Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA). I dette ligger det også et krav om at IFE må ha en holdning til sikkerhet og en sikkerhetskultur og risikovurdering som gjør at sikkerhetstenking preger alt arbeidet. Videre pålegger det IFE særskilte plikter som følge av å være underlagt sikkerhetsloven og innehave av skjermingsverdige objekter. Arbeidet med oppfølging av pålegg knyttet til sikkerhet, bl.a. utbedring av lagringsforhold og andre krav knyttet til brukt brensel, og sikring av IFEs nukleære virksomhet skal fortsatt ha høyeste prioritet. Departementet forventer at forsvarlig beredskap både i tilfelle uhell/ulykker eller anslag blir ivaretatt.

Norsk nukleær dekommisjonering (NND) skal overta IFEs atomanlegg med tilhørende støttefunksjoner og personell for å sikre klare ansvarsforhold i oppryddingen, så snart som mulig. IFE skal legge til rette for overføringen, i nært samarbeid med NND, herunder bl.a. levere oppdaterte sikkerhetsrapporter for alle anleggene slik DSA krever. Sikring og sikkerhet skal opprettholdes i alle faser. IFE skal ivareta og videreutvikle nødvendig kompetanse om anleggene slik at de kan driftes sikkert og dekommisjoneres på en trygg og kostnadseffektiv måte.

4. MÅL

Det er definert følgende hovedmål med tilhørende delmål for NFDs tildelinger til IFE:

Hovedmål
Ivareta sikkerhet ved nukleære anlegg, samt trygg og effektiv håndtering av nukleært avfall og –infrastruktur

Delmål
1. Nødvendig fremdrift i planlegging og gjennomføring av dekommisjonering
2. Nødvendig fremdrift i arbeidet med håndtering og oppbevaring av reaktorbrensel og nukleært avfall
3. Ivareta sikring av objekter og informasjon som har et særskilt beskyttelsesbehov
4. Ivareta sikkerhet ved nukleære anlegg
5. Effektiv bruk av offentlige midler

Rapporten om mål- og resultatstyringssystem (MRS) som ble utarbeidet i 2018, gir detaljert beskrivelse av hovedmålet, delmålene og styringsindikatorerne. Hovedmålet og delmålene ligger til grunn for styringsdialogen mellom departementet og IFE. IFEs prioriteringer for bruk av bevilgninger på det nukleære området skal være innrettet mot høyest mulig måloppnåelse, innenfor de rammer og føringer som følger av DSAs krav og pålegg, MRS og dette oppdragsbrevet.

5. PRIORITERTE TILTAK OG BESTILLINGER I 2023

IFE skal prioritere høyest å oppfylle pålegg fra DSA og konsesjonskrav. Eventuell prioritering av disse gjøres i dialog med DSA. IFE skal utarbeide en plan for oppfølging av pålegg som skal oversendes departementet innen 31. mars 2023, jf. eget oppdrag datert 16. desember 2022.

IFE skal videre legge til rette for overføring av oppgaver og ansvar til NND gjennom å følge opp pålegg fra DSA og konsesjonskrav, bidra med all relevant informasjon om anlegg og forurensing og utvikle nødvendig kompetanse for det videre oppryddingsarbeidet. Det planlegges for at overføringen gjøres som en virksomhetsoverdragelse jf. arbeidsmiljøloven § 16.

Departementet, IFE og NND har utformet et omforent utkast til betingelser («term-sheet») for virksomhetsoverføring av nukleær sektor fra IFE til NND. Betingelsene skal nedfelles i en hovedavtale som forankres på IFE og i regjeringen og Stortinget. Frem til denne foreligger skal IFE lojalt følge opp intensjonene bak de formulerte betingelsene og bidra til god fremdrift i arbeidet med virksomhetsoverføring.

IFE skal i samarbeid med NND og innen rammen av hovedavtalen utarbeide nødvendige delavtaler knyttet til overføringen og gjennomføre nødvendige tilstandsvurderinger av anleggene. IFE skal informere departementet om vesentlige avtaler som skal inngås med tredjeparter knyttet til oppryddingen. Ved inngåelse av avtaler med tredjeparter i overgangsfasen og som har en varighet ut over overgangsfasen, skal følgende prinsipper legges til grunn:

1. IFE er ansvarlig for å oppfylle alle krav og pålegg gitt av reguleringsmyndigheter, så lenge IFE har konsesjon for å eie og drive anlegg og har eierskap til materialet som avtalen vedgår.
2. IFE står som avtalemotpart for leverandører og også for avtalevederlaget.
3. Finansieringen av avtalene kommer gjennom NND.
4. NND gis innsyns- og konsultasjonsrett i forhandlinger og avtaler.
5. Det legges inn i avtalene at NND kan tre inn i IFEs ansvar i kontraktene når de har konsesjon for å eie og drive anlegg og har overtatt eierskapet fra IFE.

Det skal rapporteres om overføringen sammen med NND kvartalsvis.

Sikkerhet og en god sikkerhetskultur skal ligge til grunn for alle tiltak som utredes eller gjennomføres. Ansvar for ev. etablering av lagre eller andre anlegg i overgangsperioden skal følge de til enhver tid gjeldende konsesjoner.

For delmål 1

Forberedelse til dekommisjonering

Det skal legges et godt grunnlag for gjennomføring av oppryddingen. Reaktorene med tilhørende lagre og verksteder skal tilstandsvurderes slik at tilstand og driftsrisiko er godt dokumentert ved overføringen. IFE forventes å gi tilgang til anlegg, stille anleggsinformasjon og nøkkelpersoner til rådighet og oppfordres til å sekundere nøkkelpersoner til NND i den grad dette ikke reduserer fokus på, og prioritering av, arbeidet med sikker drift og arbeidet med å komme i samsvar med krav og pålegg fra DSA.

For delmål 2

Brukt brensel og lagerkapasitet

IFE skal prioritere oppfyllelse av aktuelle pålegg fra DSA, bl.a. oppdatering av sikkerhetsrapporter, utbedring av lagringsforhold, kritikalitetsvurderinger og inventaroversikt for å tillate inspeksjon og flytting av brensel og etablering av nye lagre/utvidet lagringskapasitet. IFE bes rapportere om framdrift og alternativer for JEEP I stavbrønn og tømning av Haldenreaktoren innen 1. april 2023, sammen med NND.

Våpenanvendbart materiale

IFE og NND skal fortsette arbeidet for å finne løsninger for håndtering av IFEs beholdning av våpenanvendbart materiale, det vil si høyenergetisk uran og plutonium. Departementet ber om at IFE sammen med NND utarbeider en statusrapport innen 1. april 2023.

For delmål 3

Oppfølging av sikringspålegg

IFE skal prioritere å oppfylle pålegg fra DSA og Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM), og kontinuerlig ha et forsvarlig nivå på sikring og beredskap av sine skjermingsverdige verdier. Departementet ber om en statusrapport innen 1. april 2023.

For delmål 4

Sikker drift av KLDRA (Kombinert lager og deponi for lav og mellomradioaktivt avfall)

IFE har konsesjon for drift av KLDRA i Himdalen og skal drive anlegget i tråd med konsesjonskrav, tillatelser og pålegg fra DSA. IFE skal løpende vurdere og ev. justere egne rutiner og prosedyrer. IFE skal videre sammen med Statsbygg vurdere og iverksette nødvendig vedlikehold, og komme tilbake til en vurdering av langsiktige tiltak. IFE skal videre lede et arbeid med å vurdere og ev. iverksette løsninger for lagringskapasitet på kort sikt, slik at det til enhver tid er tilgang på forsvarlig lagringskapasitet.

For delmål 5

Effektiv bruk av offentlige midler

Over kap. 908 finansierer staten tiltak og drift som er nødvendig for å ivareta sikker drift og sikring av anleggene, og som legger til rette for den kommende oppryddingen. Bevilgningene kan ikke benyttes til andre formål.

IFE må utvikle og opprettholde kompetanse slik at denne er relevant for kommende oppryddingsoppgaver. NFD ber IFE redegjøre for dette i halvårsrapporten for 2023.

IFE skal følge lov om offentlige anskaffelser ved anskaffelser på det nukleære området.

6. BUDSJETTVEDTAK OG FULLMAKTER FOR 2023

6.1. Budsjettvedtak

For Institutt for energiteknikk er det fattet følgende budsjettvedtak på kap. 908.

Kap. 908	Institutt for energiteknikk	Beløp
Post 70	Tilskudd til drift av atomanlegg, <i>kan nyttes under kap. 907, post 01</i>	358 900 000
Post 71	Tilskudd til sikring av atomanlegg	19 000 000
Post 72	Lån til flytting av laboratorier og infrastruktur	65 000 000
Sum kap. 908		442 900 000

Bevilgningen over kap. 908, post 70 er til opprettholdelse av sikker drift ved anleggene, forberedelse til dekommisjonering, vakt hold og beredskap.

Bevilgningen over kap. 908, post 71 er til oppfølging av pålegg om sikringstiltak fra DSA og NSM og oppfølging relatert til sikkerhetsloven og departementets vedtak fra 2021 knyttet til klassifisering av IFEs skjermingsverdige objekter.

For begge postene gjelder at IFE innenfor formålet med posten selv skal fordele og benytte midlene for å sikre høyest mulig samlet måloppnåelse. Utbetaling vil i tråd med dagens praksis skje i månedlige rater til IFEs bankkonto.

Staten har tilbudt IFE et lån på inntil 120 mill. kroner til flytting av laboratorier og infrastruktur på Kjeller. Forutsetningen for lånet er at det skal gi grunnlag for rasjonell framdrift i oppryddingen. Lånet reguleres i egen avtale.

Bevilgningen til NND over kapittel 907, post 21 skal brukes til oppryddingsrelaterte aktiviteter og trygg håndtering av atomavfall. IFE kan be om finansiering for egne prosjekter fra NND, eller NND kan gi oppdrag med finansiering via kap. 907, post 21. De høyest prioriterte tiltakene er oppfølging av DSAs pålegg om håndtering av brensel og utbedring av lagerforholdene for brenselet. IFE beslutter prioritering av bevilgningene mht. oppfølging av pålegg, konsesjonskrav og avvik. NND skal alltid være informert før iverksettelse av tiltak som forutsetter finansiering over kapittel 907, post 21.

NND og IFE gis fullmakt til å foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger innenfor en samlet ramme på inntil 450 mill. kroner under kap. 907, post 21. Fullmakten kan benyttes til å inngå avtaler i 2023, men hvor utbetalingen vil komme i 2024 eller senere. IFE kan be NND om å benytte fullmakten til å gjennomføre bestillinger innenfor denne rammen.

Det følger av §5 i Stortingets bevilgningsreglement at utgiftsbevilgninger ikke kan overskrides eller brukes til andre formål enn forutsatt av Stortinget, med mindre det er gitt eksplisitt fullmakt om noe annet.

6.2. Fullmakt om dekning av forsikringsansvar ved atomuhell

De norske atomanleggene ble ved kgl.res. i februar 2009 vurdert å falle inn under lavrisikoanlegg i henhold til atomenergiloven § 30 nr. 1 andre punktum. Rammen for statsgarantien for innehavere av atomanlegg i Norge ble ut fra dette fastsatt til 80 millioner euro. Størrelsen på den norske statsgarantien er i tråd med det som gjelder for lavrisikoanlegg i henhold til endringsprotokoller 12. februar 2004 til Pariskonvensjonen og til Brusselkonvensjonen om erstatningsansvar på atomenergiens område som begge trådte i kraft 1. januar 2022.

7. STYRINGSDIALOG OG RAPPORTERING

Departementet og IFE skal gjennom styringsdialogen vurdere og følge opp de mål og prioriteringer som er gitt i oppdragsbrevet.

Det vil bli holdt to styringsmøter mellom departementet og IFE i 2023, ett om våren og ett om høsten.

IFE har ansvar for at rapportering skjer i henhold til føringer i oppdragsbrevet, MRS og vedlagte styringskalender. IFE skal varsle departementet snarest mulig dersom føringer eller frister i oppdragsbrevet eller rapporteringskalenderen ikke kan oppnås.

Vesentlige avvik fra omforente planer, vesentlige spørsmål om sikkerhet og beredskap, økt risiko og øvrige spørsmål av vesentlig politisk interesse innen det nukleære området, skal legges fram for departementet skriftlig ved ansvarlig avdelingsledelse, på et så tidlig tidspunkt som mulig. Tiltak som kan påvirke den langsiktige ressursanvendelsen eller binde staten juridisk ut over NNDs fullmakter, skal det informeres om på tilsvarende måte.

Vedlagt styringskalender gir en samlet oversikt over rapporteringsfrister.

Med hilsen

Cathrine Meland (e.f.)
ekspedisjonssjef

Christian Wiig
prosjektleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi:
Riksrevisjonen
Norsk nukleær dekommisjonering
Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet

VEDLEGG 1: STYRINGSKALENDEREN FOR 2023

Måned	Dato	Aktivitet
Januar	1. januar	Kvartalsvis rapportering på overføring med NND
Mars	1. mars 15. mars 15. mars 31. mars	Ev. innspill til revidert budsjett 2023 Årsrapport 2022, jf. krav i MRS-rapporten Budsjettforslag 2024 Plan for oppfølging av pålegg
April	1. april	Kvartalsvis rapportering på overføring med NND Rapportering om våpenanvendbart materiale, JEEP I stavbrønn, tømning av Haldenreaktoren og sikring av anlegg sammen med NND
Mai	Mai	Styringsmøte vår
Juni	Juni	Møte med IFEs styre
Juli	1. juli	Kvartalsvis rapportering på overføring med NND
Sept.	20. sept.	Status økonomi per 31. aug., inklusive eventuelle innspill til endringsproposisjon høstsesjon 2023
Okt.	1. okt. Okt. - nov.	Halvårsrapport for første halvår 2023, jf. MRS-rapporten, omtale kompetanseutvikling og revidert risikovurdering Kvartalsvis rapportering på overføring med NND Dialog om oppdragsbrev for 2024
Nov.	1. nov. November	Innspill til store satsinger 2025 Styringsmøte høst
Des.	31. des.	Oppdragsbrev for 2024